

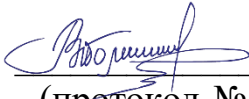
Міністерство освіти і науки України
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Освітньо-наукова програма третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

ГЕОГРАФІЯ

Галузь знань – 10 Природничі науки
Спеціальність – 106 Географія
Ступінь вищої освіти – доктор філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Херсонського
державного університету

Голова вченої ради ХДУ
(Володимир ОЛЕКСЕНКО)
(протокол № 14 від «29» червня 2023 р.)

ОНП вводиться в дію
з «29» червня 2023 р.

В.о. ректора Херсонського державного університету

_____ (Сергій ОМЕЛЬЧУК)
(наказ № 77-Д від «29» червня 2023 р.)

Херсон – Івано-Франківськ
2023

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Географія» підготовки докторів філософії з галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, що реалізується в Херсонському державному університеті, є нормативним документом, який розроблено на основі Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Розроблено робочою групою у складі:

Пилипенко І. О., доктор географічних наук, професор, декан факультету біології, географії і екології (гарант освітньо-наукової програми);

Мальчикова Д. С., доктор географічних наук, професор, проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи

Давидов О. В., кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії та екології

Лозова Л.В. – аспірантка кафедри географії та екології Херсонського державного університету

Гукалова І.В. – доктор географічних наук, професор, старший науковий співробітник інституту географії НАН України.

Рецензенти:

1. Топчієв О. Г. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної і соціальної географії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
2. Мезенцев К. В. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
3. Заячук М.Д. – доктор географічних наук, професор, декан географічного факультету Чернівецького національного університету ім Федьковича

1. Профіль освітньо-наукової програми 106 Географія

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Херсонський державний університет Факультет біології, географії і екології Кафедра соціально-економічної географії
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії Доктор філософії у галузі природничих наук зі спеціальності 106 Географія
Форма здобуття освіти	Очна (денна, вечірня) та заочна
Офіційна назва освітньої програми	Географія
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – доктор філософії Галузь знань – 10 Природничі науки Спеціальність – 106 Географія
Освітня кваліфікація	Доктор філософії з географії
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 40 кредитів, ЄКТС. Термін навчання – 4 роки.
Наявність акредитації	Первинна акредитація
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.
Передумови	Наявність ступеня магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DDoctorants.aspx
2. Мета і цілі освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців з географії ступеня доктора філософії в галузі природничих наук за спеціальністю 106 Географія, здатного до ведення власного наукового дослідження та здійснення науково-практичної діяльності у галузі географії, викладацької роботи у закладах вищої освіти.	

Цілі:

- набуття загальних і фахових компетентностей з розроблення й упровадження методології та методики дослідницької роботи;
- створення нових системоутворювальних знань та прогресивних технологій у галузі географії
- розв’язання науково-прикладних проблем, що мають загальнонаціональне значення; забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності в галузі географії та викладацької роботи, успішно працювати у сфері науки й освіти та бути конкурентоспроможним на ринку праці.

3.Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	10 - Природничі науки/ 106 «Географія» / фізична географія, геофізика і геохімія ландшафтів, біогеографія і географія ґрунтів, геоморфологія та палеогеографія, конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів, економічна та соціальна географія, географічна картографія, географічні інформаційні системи і технології, фотограмметрія та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ). <i>Об’єкт вивчення та діяльності:</i> теорія і методологія географії; просторові особливості процесів і явищ в ландшафтній оболонці Землі та її компонентах. <i>Цілі навчання:</i> підготовка висококваліфікованих фахівців, які оволоділи сучасною методологією географії, які здатні самостійно вирішувати наукові завдання в сфері географії та представляти їх у вигляді закінченого наукового продукту. <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> теорія і методологія географії. <i>Методи, методики та технології наукового пізнання:</i> загальнонаукові та спеціальні методи дослідження географічних явищ та процесів. <i>Інструменти та обладнання:</i> класичні та сучасні інструменти збору та обробки первинної географічної інформації та роботи з джерелами та базами даних географічної інформації. <i>Співвідношення обсягів загальної та професійної складових та вибіркової частини:</i> обов’язкові компоненти освітньо-наукової програми становлять 73,4 % (22 кредити), вибіркового компонента – 26,6 % (8 кредитів).
Орієнтація освітньо-наукової програми	Освітньо-наукова програма зорієнтована на підготовку науковців у галузі географії
Основний фокус освітньо-наукової програми та спеціалізації	Проведення досліджень в галузі природничих наук за спеціальністю 106 «Географія». Ключові слова: фізична географія, геофізика, геохімія ландшафтів, біогеографія, географія ґрунтів, геоморфологія, палеогеографія, конструктивна географія, раціональне використання природних ресурсів, економічна та соціальна географія, географічна картографія, географічні інформаційні системи і технології, фотограмметрія, дистанційне зондування Землі
Особливості освітньо-наукової програми	Наявність дисциплін вільного вибору з трьох напрямків географічної науки: фізико-географічного, соціально-економічного та берегознавства.

4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів 2433.2 Інженер з науково-технічної інформації 2442.2 Географ, Географ (політична географія), Географ (фізична географія), Географ-економіст, Палеогеограф, Палеограф, Фахівець з міського та районного планування, Фахівець з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки, Фахівець з управління природокористуванням
Подальше навчання	Можливість отримання наукового ступеня доктора наук, зокрема, навчаючись в докторантурі.
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Консультації та наставництво наукового керівника, провідних науково-педагогічних працівників під час виконання дослідницької роботи, публікацій, доповідей; самонавчання і самопідготовка; науково-дослідна робота; кафедральні наукові семінари; проблемно-орієнтоване навчання; навчання через практику. В умовах обмежень освітнього процесу передбачене дистанційне навчання із використанням е-платформ: Zoom, Skype, месенджерів тощо.
Оцінювання	Оцінювання здійснюється за національною («зараховано» \ «незараховано», «відмінно», «добре», «задовільно» «незадовільно») шкалою, шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F), 100-бальною шкалою. Оцінюються усі види аудиторної (поточний контроль, усні та письмові екзамени і заліки) та самостійної роботи (виконання творчих завдань), практика. Оцінювання виконання індивідуального плану наукової роботи здійснюється відповідно до якісних та кількісних показників роботи аспіранта (публікація наукових праць, участь у конференціях, пошук та робота з історичними джерелами, підготовка тексту дисертації тощо) та характеризується, як «з випередженням» / «повністю» / «частково» / «невиконаний».
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з географії, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК 03. Здатність розробляти та управляти проектами. ЗК 04. Здатність працювати автономно. ЗК 05. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 01. Здатність продукувати нові ідеї, цілісні знання та вирішувати комплексні проблеми у галузі географії в процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. ФК 02. Здатність виконувати оригінальні географічні дослідження, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у авторитетних українських та закордонних наукових виданнях з

	<p>географії та суміжних наук, зокрема включених до наукометричних баз, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.</p> <p>ФК 03. Здатність до професійного збору первинної географічної та просторової інформації.</p> <p>ФК 04. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних типів та видів джерел, опрацювання наукової та методологічної літератури, зокрема, державною та іноземними мовами.</p> <p>ФК 05. Здатність виявляти та оцінювати нові джерела, зокрема, мережеві ресурси, як потенційну можливість для розширення бази географічних даних.</p> <p>ФК 06. Здатність критично осмислювати географічні процеси і явища з позицій традиційних та новітніх дослідницьких підходів.</p> <p>ФК 07. Здатність до застосування міждисциплінарного підходу для аналізу, інтерпретації та оцінювання географічних фактів та процесів.</p> <p>ФК 08. Здатність до філософської та наукової аргументації, володіння системним науковим світоглядом, соціальними навичками, необхідними для професійної діяльності, організації наукового дослідження та представлення його результатів.</p> <p>ФК 09. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>ФК 10. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.</p>
7. Програмні результати навчання	
<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПРН 01. Має та вільно оперує передовими концептуальними та теоретико- методологічними знаннями з географії, дослідницькими навичками і методами, достатніх для проведення самостійних наукових досліджень та здійснення професійної (викладацької) діяльності.</p> <p>ПРН 02. Вміє планувати та формувати методику проведення власного наукового дослідження для отримання якісно нових знань, компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження.</p> <p>ПРН 03. Знає традиційні та сучасні факти, концепції, школи, фундаментальні праці, глибоко розуміє теоретичні та практичні проблеми географічної науки, здійснює авторитетний огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів.</p> <p>ПРН 04. Знає та професійно застосовує навички пошуку та аналізу різноманітних джерел для здійснення власного наукового дослідження.</p> <p>ПРН 05. Вільно презентує та обговорює результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземними мовами, кваліфіковано відображає результати досліджень у наукових публікаціях, ефективно взаємодіє з науковою</p>

	<p>спільнотою, в тому числі міжнародною, з дотриманням принципів академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 06. Вміє визначати та інтерпретувати традиційні та новітні джерела географічної інформації в контексті традиційних та сучасних концепцій географії.</p> <p>ПРН 07. Використовує традиційні та сучасні методи дослідження для формування нового географічного знання.</p> <p>ПРН 08. Демонструє здатність до використання спеціальних географічних дисциплін як інструменту формування нових знань.</p> <p>ПРН 09. Демонструє здатність організовувати освітній процес і викладання географічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення.</p> <p>ПРН. 10. Має навички застосовувати інформаційні технології для обробки, аналізу та представлення результатів досліджень.</p> <p>ПРН 11. Демонструє здатність до саморозвитку і самоорганізації евристичної та наукової роботи, критичної самоперевірки повноти та відповідності матеріалів дослідження встановленими законодавством України вимогам.</p>
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Викладання дисциплін забезпечують науково-педагогічні працівники університету, які працюють на постійній основі та виконують необхідні умови для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні: доктори наук, професори – 2; кандидати наук, доценти – 2.</p> <p>Кадрове забезпечення передбачає наявність наукових керівників, необхідної кількості науково-педагогічних працівників, які є активними дослідниками та потенційними рецензентами дисертації аспірантів, дотримуються норм академічної доброчесності та вживають заходів для виключення можливості їх порушення в академічному середовищі.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Навчальна база структурних підрозділів університету дозволяє проводити заняття з усіх навчальних дисциплін на задовільному рівні, приміщення відповідають встановленим вимогам. Для проведення лекційних занять використовуються мультимедійне обладнання, наявні спеціалізовані лабораторії.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<ol style="list-style-type: none"> 1) Доступ до Наукової бібліотеки та електронного архіву-репозитарію ХДУ, Е-бібліотеки, наукометричних баз даних Scopus і Web of Science, 2) комп'ютерна техніка університету підключена до адміністративної мережі університету і до Інтернету, Wi-Fi, 3) навчально-методичні комплекси дисциплін та силабуси в електронному та друкованому вигляді, програми практик, 4) підручники, посібники, періодичні видання за профілем аспірантів в електронному та друкованому вигляді. 5) Можливе користування сервісом перевірки текстів на плагіат та визначення рівня оригінальності – Unicheck <p>Аспіранти мають можливість апробації результатів наукових досліджень, публікуючи статті у фаховому географічному журналі «Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія:</p>

	географічні науки» та беручи участь у щорічній Всеукраїнській науковій конференції «Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення» та інших наукових заходах, організованих випускаючою кафедрою.
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закладами вищої освіти, науковими установами
Міжнародна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закордонними закладами вищої освіти, зокрема, Поморською Академією (м. Слупськ, Польща) Краківським педагогічним університетом ім. Комісії Народної Освіти (м. Краків, Польща), Щецинський університетом (Щецін, Польща).
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Підготовка іноземних громадян не передбачена.

Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність

Перелік компонент освітньої програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, атестація здобувачів вищої освіти)	Кількість кредитів	Форма підсумковог о контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої програми			
	Цикл загальної підготовки		
ОК 1	Академічне англійськомовне письмо	6	екзамен
ОК 2	Історія та філософія науки	4	екзамен
ОК 3	Сучасні освітні технології та наукова дипломатія	3	залік
	Цикл професійної підготовки		
ОК 4	Методологія дисертаційного дослідження і підготовки дисертаційної роботи в галузі природничих наук	3	екзамен
ОК 5	Сучасні концепції природничої і суспільної географії	3	диф.залік
ОК 6	Аспірантська практика	3	диф.залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		22	
Вибіркові компоненти освітньої програми			
	Цикл загальної підготовки		
ВК 1	Дисципліни вільного вибору аспіранта	3	залік
	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	залік
	Цикл професійної підготовки		
ВК 2	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	екзамен
	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	екзамен
Загальний обсяг вибірових компонент:		18	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		40	

Орієнтовний перелік дисциплін вільного вибору аспіранта

Цикл загальної підготовки	Цикл професійної підготовки
ВК 1: 1. Методика роботи з науковим текстом. 2. Аналіз даних в проєктній діяльності. ВК 2 1. Ділова міжкультурна комунікація. 2. Технологія створення міжнародних проєктів.	ВК 3: 1. Організація суспільно-географічних досліджень та експедицій. 2. Організація фізико-географічних досліджень та експедицій. ВК4: 1. Менеджмент берегових зон безприпливних морів. 2. Стратегії та планування просторового розвитку.

4. Структурно-логічна схема освітньої програми

Курс	I		II		III		IV	
Семестр	1	2	3	4	5	6	7	8
ЗАГАЛ БНА І ПРОФ ЕСІЙН А ПІДГО ТОВК А	ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ		ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ		С	С	Самоосвіта, саморозвиток	Самоосвіта, саморозвиток
	Загальна підготовка		Загальна підготовка		а	а		
	ОК 1 Академічне англійськомовне письмо		ВК 1 Дисципліни вільного вибору 1	ВК 2 Дисципліни вільного вибору 2	м	м		
	ОК 2 Історія та філософія науки				о	о		
	ОК 3 Сучасні освітні технології та наукова дипломатія				о	о		
	Професійна підготовка		Професійна підготовка		с	с		
	ОК 4 Методологія дисертаційного дослідження і підготовки дисертаційної роботи в галузі природничих наук	ОК 5 Сучасні концепції природничої і суспільної географії	ВК 3 Дисципліни вільного вибору 3		в	в		
				ВК 4 Дисципліни вільного вибору 4	і	і		
				ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ ОК 6 Аспірантська практика		т		
					а	а		
				,	,			
				с	с			
				а	а			
				м	м			
				о	о			
				р	р			
				о	о			
				з	з			
				в	в			
				и	и			
				т	т			
				о	о			
				к	к			

НАУК ОВА ПІДГО ТОВК А	Науково-дослідна діяльність: обґрунтування актуальності і новизни дослідження, теоретичний етап дослідження	Науково-дослідна діяльність: теоретичний етап дослідження, констатувальний етап дослідження	Науково-дослідна діяльність: теоретичний етап дослідження, формування програми наукового експерименту	Науково-дослідна діяльність: розроблення методичної системи	Наукова діяльність: інтерпретація результатів	Підготовка до атестації та захист дисертації
--	---	---	---	---	---	--

5. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Формою атестації докторів філософії є публічний захист дисертації – кваліфікаційної наукової роботи, виконаної здобувачем ступеня доктора філософії особисто, що містить наукові результати проведених ним досліджень та поданої з метою присудження йому ступеня доктора філософії.

Публічний захист дисертації здійснюється відповідно до Положення про атестацію здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Херсонського державного університету у формі відкритої наукової дискусії, у якій зобов'язані взяти участь здобувач, голова та всі члени разової ради.

Дисертація подається до захисту у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Максимальний та/або мінімальний обсяг основного тексту дисертації (без списку літератури і додатків) становить 6,5-9 авторських аркушів, оформлених відповідно до визначених вимог МОН України.

Виконання освітньо-наукової програми підготовки здобувача є головною умовою для атестації його.

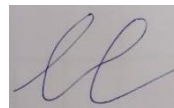
6. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6
ЗК 01		+	+	+		
ЗК 02	+		+		+	
ЗК 03			+			
ЗК 04				+	+	+
ЗК 05		+		+		+
ФК 01				+	+	+
ФК 02				+	+	
ФК 03	+					+
ФК 04				+	+	
ФК 05					+	
ФК 06				+	+	
ФК 07		+			+	
ФК 08	+	+	+	+	+	+
ФК 09					+	+
ФК 10						

7. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6
ПРН 01	+	+		+	+	
ПРН 02			+	+		
ПРН 03		+		+	+	
ПРН 04				+		
ПРН 05	+		+	+		
ПРН 06					+	
ПРН 07		+			+	
ПРН 08	+			+	+	
ПРН 09					+	+
ПРН 10			+	+		
ПРН 11				+		+

Гарант освітньо-наукової програми

Ігор ПИЛИПЕНКО